

Clara vil tilbake til trygg tariff

Clara Bratholm (31) gleder seg til å komme tilbake til sykehusjobben etter mammapermisjon. Men hun vet at det er mange som ikke gjør det.

LIKE MULIGHETER: Clara Bratholm mener kollektiv arbeidstid er et viktig slag for likestilling. FOTO: Arne Vatnøy

«Jeg har litt logistikkutfordringer i dag», skriver Clara Bratholm på tekstmelding før vi skal møte henne. Livet i mammapermisjon byr på nettopp planlegging og logistikk – ikke helt ukjente utfordringer fra hverdagen på barneavdelingen ved Drammen Sykehus.

I dag gjør hun gjør seg klar til en trilletur med sønnen Oscar. Hun må rekke en avtale, og timeplanen må være i synk med samboerens. Om ni måneder venter arbeidslivet igjen: Lange vakter. Rullering. Logistikk. Planlegging. Tilrettelegging. Heldigvis for Clara har hun en leder som brenner for at de ansatte skal kunne kombinere foreldrerollen med et liv som sykehuslege.

– Men jeg kan forstå at leger kvier seg for å komme tilbake etter permisjon. Jeg tror at mange kommer til å møte en mer ansent dialog med sin lokale ledelse, sier Bratholm.

For høstens fem uker lange sykehusstreik har satt dype spor. Den gjensidige forståelsen er tynnslitt. Clara, som selv er tillitsvalgt

lokalt og sitter i styret i Yngre legers forening, vet at kampene har vært harde og hjertesakene mange. Clara er bekymret for at ordninger som vaktfritak i siste trimester av svangerskapet ikke lenger blir en sikret rettighet.

«Det er ikke bare-bare å gå til en sjef og spørre om tilrettelegging»

Clara Bratholm

– Jeg vet selv hvordan det er å være gravid og jobbe på sykehus i vakt. Det kan være krevende. Når motparten sier at det er uproblematisk, så vet jeg at det ikke er sant.

Vanskeligst for de yngre

Det er de unge legene som skal møte fremtidens arbeidsliv. Over dem henger en uløst konflikt, usikkerhet og utrygghet. Clara føler at arbeidsgiversiden ikke forstår hvordan sykehuslivet fungerer i praksis.

– Det er ikke alltid «bare-bare» å gå til en sjef og spørre om tilrettelegging. Den samtalen blir vanskeligere å ta hvis vi ikke har en automatisert, tariffestet rett, sier Clara.

Hun går selv i vikariat. Det er langt mellom de faste stillingene blant unge leger på norske sykehus. Det legger et ekstra press, mener Clara, på å danse etter arbeidsgivers pipe: Mange unge leger sier ja til lange uker, hyppige nattevakter og lite søvn – i håp om å komme på godsiden til sjefen. Clara mener at det er lett å bli utnyttet så lenge arbeidstiden ikke er forankret i en kollektiv avtale.

– Særlig som gravid kvinne stiller du langt bak i køen, bak dem som har muligheten til å gå vakter hele tiden, fortrinnsvis mannlige

URO: – Jeg har hørt fra flere at alternative arbeidsplasser til helseforetakene nå blir mer interessante, sier Rune Frøyland. Foto: Arne Olav Hageberg, Psykologforeningen

kollegaer. Det er ikke slik Norge skal være i 2016, sier Clara.

Forstår bekymringen

Forhandlingsleder i Akademikerne Helse, Rune Frøyland, har i hele høst hevet fanen for kollektive arbeidsavtaler. Det som har vært stridens kjerne er at Akademikerne mener fastsetting av arbeidsplaner skal skje kollektivt mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte, mens Spekter vil at arbeidstiden skal fastsettes individuelt med den enkelte lege. Forhandlingene endte resultatløst og førte til streik, og så tvungen lønnsnemnd. I påvente av Rikslønnsnemndas avgjørelse forstår Frøyland godt at Clara og andre unge leger er bekymret for fremtiden.

– Jeg har hørt fra flere at alternative arbeidsplasser til helseforetakene nå blir mer interessante, sier Frøyland, men legger til:

– Jeg vil trygge unge leger på at kampen for de kollektive, beskyttende, ordningene ikke er gitt opp. Jeg tror at selv om vi mot formodning ikke skulle vinne frem med vårt syn i Rikslønnsnemnda, så vil neppe norske sykehus de kommende årene gå bort fra ordninger med kollektive avtaler.

– Kampen må fortsette lokalt

Frøyland har klare forventninger til avgjørelsen fra Rikslønnsnemnda.

– Jeg vil bli overrasket og skuffet dersom

nemnda pålegger legene en arbeidstidsordning som ifølge norsk lov krever samtykke fra fagforening. Mitt syn er at Rikslønnsnemnda ikke har kompetanse til å gi et slikt pålegg, sier Frøyland.

Men så er det der fremtiden til unge leger ligger nå, på bordet til Rikslønnsnemnda. Likevel, Frøyland har troen på at kampen ikke er tapt, uavhengig av hva nemnda bestemmer seg for. Akademikerne, Legeforeningen og lokale tillitsvalgte skal fremdeles rope høyt for å bli hørt.

– Tillitsvalgte skal fremover benytte alle mulige fora til å argumentere for å beholde de kollektive løsningene. De må, og skal, forhandle lokalt om å fortsette den beste praksisen vi har, nemlig kollektive rullerende planer, sier Frøyland.

Helseforetakene vil innrette seg

På den andre siden av konflikten står Spekter-leder Anne-Kari Bratten som vil argumentere overfor Riksnemnda for at tariffavtalen skal beholdes akkurat slik den er i dag. Bratten mener unge leger som vil etablere familie ikke har noen grunn til å bekymre seg for fremtiden.

– Nei. Norske arbeidstakere – også leger – har blant verdens beste muligheter til å kunne kombinere jobb med å være gode foreldre, sier Bratten.

Hun understreker likevel at Spekter vil følge nemndas avgjørelse.

«Jeg vil trygge unge leger på at kampen for de kollektive ordningene ikke er gitt opp»

Rune Frøyland

– Uansett utfall vil helseforetakene forholde seg til det Rikslønnsnemnda fastsetter skal være tariffavtale, og innrette sin drift etter dette, forsikrer hun.

– Skal ha like muligheter

Clara har pakket sønnen Oscar godt inn. Det er minusgrader i Oslo og rimfrost under hjulene på barnevognen. Den nybakte moren er usikker på klimaet mellom partene i den betente konflikten kommer til å bli de neste årene. Når trilleturen fra Bogstadvæien til Frognerparken går mot slutten opp-

FORSIKRER: Spekter-leder Anne-Kari Bratten betrygger om at helseforetakene vil innrette seg etter Rikslønnsnemndas avgjørelse. Foto: Spekter

summerer Clara de lange månedene med streik:

– Det har vært veldig intenst, men vi har fått til å mobilisere internt. Det er ingen som vil gå til streik, men streiken har vært samlende for oss yngre leger.

Clara håper at nettopp unge leger ikke gir opp ambisjonene sine om en karriere i sykehusene. Hun frykter at mange som føler på usikkerheten som konflikten har skapt velger bort et liv med vakter til fordel for dagjobb bak en kontorpult.

– Og hvis det valget egentlig er utfrivillig, synes jeg det er veldig synd. Man skal ha like muligheter! Det er derfor jeg mener denne saken er så trist, sier Clara.

Likevel er hun trygg på én ting: Legeforeningen kommer til å kjempe videre – også for dem som vil bygge en karriere samtidig som de bygger en familie.

– Jeg er sikker på at de tillitsvalgte ivaretar alle aspektene ved livet som lege. Jeg synes det er spennende å jobbe i spesialisthelsetjenesten. Jeg håper jeg kan fortsette med det – med trygge rammer og gode arbeidsforhold, sier Clara Bratholm.

Arne Vatnøy

arne.vatnøy@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling